

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง คุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๑.๒/๒๐๔๗๑ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายสรุปความได้ว่า มาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดให้บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่มีราษฎรจำนวนหนึ่งเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและเคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่ถูกถอนสัญชาติไทยโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และภายหลังได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมการปกครองจึงขอหารือว่าบุคคลที่ได้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นผู้เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีผลใช้บังคับและผู้เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนวันที่พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับ จะถือว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งจะทำให้เป็นบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ หรือไม่ อย่างไร ตามประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ผู้เกิดในประเทศไทยและเคยมีสัญชาติไทยโดยการเกิดแต่ถูกถอนสัญชาติไทยโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ กล่าวคือ เป็นผู้เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ก่อนที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จะมีผลใช้บังคับ ซึ่งมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว และบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือมารดากรณีไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งถือว่ามีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ หรือไม่

๒. ผู้เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยผลของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ กล่าวคือ เป็นผู้เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ ถึงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ก่อนที่พระราชบัญญัติสัญชาติ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จะมีผลใช้บังคับ ซึ่งมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว และบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือมารดากรณีไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หรือเข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งถือว่ามีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า มาตรา ๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้กำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด คือ (๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย (๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ (๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ดังนั้น การได้สัญชาติไทยของบุคคลจึงต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงในขณะที่บุคคลนั้นเกิดว่ามีลักษณะตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ หรือไม่ ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเกิดในราชอาณาจักรไทยในขณะที่พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มีผลใช้บังคับแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๓)

แม้ภายหลังประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕^๒ จะได้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยบางประเภทตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แต่การถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยบางประเภทดังกล่าวเป็นการถอนสัญชาติไทยของบุคคลโดยผลของกฎหมายซึ่ง

^๑มาตรา ๗ บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ

(๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

^๒ข้อ ๑ ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย และในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้นเป็น

(๑) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

(๒) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว หรือ

(๓) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควรและสั่งเฉพาะรายเป็น

มิได้กระทบต่อข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ประกอบกับถ้อยคำ“โดยการเกิด” ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาตินั้นมิได้เป็นถ้อยคำที่มีความหมายพิเศษ หากแต่เป็นถ้อยคำธรรมดาที่ระบุถึงข้อเท็จจริงที่มีผลให้บุคคลได้สัญชาติไทยเท่านั้น ดังนั้น เมื่อมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑^๓ กำหนดให้บุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ให้ได้สัญชาติไทยแล้ว กรณีจึงต้องถือว่าบุคคลดังกล่าวได้สัญชาติไทยโดยการเกิด และเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑)^๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

ประเด็นที่สอง เห็นว่า การได้สัญชาติไทยโดยการเกิดของบุคคลตามกฎหมายไม่จำเป็นต้องได้เฉพาะแต่ในขณะที่บุคคลเกิดเท่านั้น บุคคลอาจได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยผลของกฎหมายที่ประกาศใช้ในภายหลังก็ได้ ประกอบกับการได้สัญชาติไทยของบุคคลตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นผลโดยตรงจากข้อเท็จจริงที่ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย กรณีจึงต้องถือว่าบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังกล่าวเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และมีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๓มาตรา ๒๓ บรรดาบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๑ และผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ ข้อ ๒ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ถ้าบุคคลผู้นั้นอาศัยอยู่จริงในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันโดยมีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และเป็นผู้มีความประพฤติดี หรือทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมหรือประเทศไทยให้สัญชาติไทยตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ซึ่งรัฐมนตรีมีคำสั่งอันมีผลให้เป็นผู้มีสัญชาติไทยแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

ฯลฯ

ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๒